

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas (nauja redakcija)“

[COM(2016) 590 final – 2016/0288 (COD)]

(2017/C 125/08)

Vienintelis pranešėjas **Jorge PEGADO LIZ**

Konsultavimasis	Europos Parlamentas, 2016 10 24 Taryba, 2016 11 9
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 ir 304 straipsniai
Atsakingas skyrius	Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius
Priimta skyriuje	2017 1 11
Priimta plenarinėje sesijoje	2017 1 26
Plenarinė sesija Nr.	522
Balsavimo rezultatai (už/prieš/susilaikė)	162/3/23

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK teigiamai vertina bendrą Komisijos pasiūlymo dėl Europos elektroninių ryšių kodekso turinį, jo tinkamumą, pasirinktą metodą temai apžvelgti bei būdą kodifikuoti ir horizontaliai susisteminti keturias galiojančias direktyvas (pagrindų, leidimų, prieigos ir universaliųjų paslaugų), kurias ji sujungia į vieną direktyvą ir taip supaprastina dabartinę struktūrą, kad laikantis reglamentavimo kokybės tikslų (REFIT) ji taptų nuoseklesnė ir prieinamesnė.

1.2. EESRK visų pirma atkreipia dėmesį į sudėtingą susijusių direktyvų išdėstymo nauja redakcija procesą ir į pirmą kartą puikiai atliktą teisinį darbą. Vis dėlto pažymi, kad būtina atidžiai peržiūrėti redakcijas įvairiomis kalbomis ir ištaisyti keletą redakcinių neatitikimų.

1.3. EESRK pritaria svarbiausiems pasiūlymo tikslams, kuriais siekiama užtikrinti geresnę interneto ryšį visiems piliečiams ir įmonėms, įgyvendinant iniciatyvas, kurių tikslas visoms įmonėms visoje Sąjungoje tiek vietos lygmeniu, tiek ir kitose valstybėse sukurti patrauklesnes sąlygas investuoti į naują kokybišką infrastruktūrą.

1.4. Tačiau EESRK apgailestauja dėl sprendimo neįtraukti direktyvos dėl privatumo, kuri piliečiams turėtų būti aiškus ženklas, kad Sąjunga imasi jiems naudingų veiksmų. Dėl to pasiūlymas netenka vieno iš pagrindinių ramsčių, kuriuo užtikrinama ryšių tinklų naudotojų svarbiausių interesų apsauga, ir tai yra pasiūlymo silpnoji vieta.

1.5. Komitetas taip pat apgailestauja, kad Komisija pasirinko direktyvą, kurioje siūlomos įvairios suderinimo sistemos, daug svarbių klausimų paliekama spręsti valstybėms narėms ir todėl nesprendžiama rinkų susiskaidymo problema, ir mano, kad geresnis sprendimas būtų reglamentas, nes jis būtų taikomas tiesiogiai ir užtikrintų aukštesnę vartotojų apsaugos lygį, taigi ir prisidėtų prie geresnės bendrosios rinkos integracijos.

1.6. EESRK reiškia pritarimą šiems pagrindiniams siūlomos sistemos aspektams:

- dėmesys paslaugų prieinamumo „neįgaliesiems vartotojams“ užtikrinimui ir būtinybė geriau apibrėžti „galutinių paslaugų gavėjų teises“, tačiau laikantis pagrindinės sąlygos – taikyti ES vartotojų apsaugos taisykles, visų pirma direktyvas 93/13/EEB, 97/7/EB ir 2011/83ES;

- b) naujų sąvokų ir apibrėžčių, kurios naudingos teisinės sistemos aiškinimui ir interpretavimui, formulavimas;
- c) rinkos tyrimų procedūrų pakeitimas ir šiuo metu turimos geriausios patirties sisteminimas, kad prieigos įpareigojimai būtų nustatomi tik jei ir tik kai būtina spręsti mažmeninės rinkos nepakankamumo problemą ir užtikrinti konkurencingus rezultatus galutiniams paslaugų gavėjams;
- d) sąlygų dalytis radijo spektru 5G tinkluose supaprastinimui ir bazinės prieigos galutiniams paslaugų gavėjams prie belaidžių vietinių tinklų užtikrinimas. Iš tiesų pasidalijamasis radijo spektro naudojimas pagal bendrąjį leidimą arba individualias naudojimo teises gali suteikti galimybes intensyviau ir veiksmingiau naudotis šiuo ribotu ištekliu;
- e) nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų nepriklausomumo stiprinimas, kurio būtinybę patvirtina specialiosios garantijos suteikiamos atrankos, įgaliojimų trukmės apribojimo, valdymo savarankiškumo ir atitinkamų valdymo institucijų narių atleidimo srityje.

1.7. Tačiau kai kurie aspektai EESRK kelia didelį susirūpinimą ir rimtas abejones:

- a) kai kurios naujovės, kurios tariamo atitinkamos sistemos modernizavimo tikslais įvedamos universaliųjų paslaugų srityje, tačiau iš tiesų jomis pakeičiamos paslaugos ar netgi iš universaliųjų paslaugų taikymo srities pašalinami tam tikri įpareigojimai, pavyzdžiui, taksofonų paslaugos, išsamių abonentų knygų ir informacijos teikimo telefonu paslaugos, todėl siektini rezultatai nebetenka prasmės;
- b) sąvoka „veiksminga prieiga prie plačiajuosčio interneto“, kuri, palyginti su neutraliu minimalios kokybės ryšiu, gali tapti pagrindu subjektyviai sudaryti paslaugų internete sąrašą, o tai ateityje gali paskatinti diskriminacinę praktiką galutinių paslaugų gavėjų atžvilgiu;
- c) nuoroda į „visuomenės saugą ir pagalbą“, t. y. į mokesčius, kurie patenka į nacionalinį biudžetą, siekiant teikti paramą „mažas pajamas gaunantiems ar specialių socialinių poreikių turintiems galutiniams paslaugų gavėjams“ ar „neįgaliesiems vartotojams“ ir „užtikrinant įperkama bent fiksuotoje vietoje teikiamą veiksmingos interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugą“, taip sumažinant paslaugų teikėjams tenkančius išipareigojimus ir sudarant galimybę įtraukti tik pelningus sektorius, o tai saugo jų interesus ir mažina universaliosios paslaugos bei vartotojų teisių reikšmę; taip pat tai, kad nurodomas valstybės biudžetas, kurio lėšomis prašoma finansuoti viešąsias paslaugas, nes anksčiau numatyta sąnaudų sutelkimo galimybė buvo panaikinta;
- d) aiškus sprendimas dėl maksimalaus galutinių vartotojų teisių suderinimo metodo užtikrinant žemą apsaugos lygį; dėl šio siekio supaprastinti sumažėja vartotojų teisės ir tai prieštarauja nuolatinei EESRK pozicijai;
- e) tam tikrų reguliuojamųjų įpareigojimų panaikinimas arba ankstesnių teisių ir garantijų sumažinimas teigiant, kad jos jau neberekalingos arba, kad jos užtikrinamos bendromis vartotojų teisėmis nuostatomis. Tai, pavyzdžiui, nacionalinėms reguliavimo institucijoms suteiktų įgaliojimų tiesiogiai reguliuoti didelę įtaką rinkoje turinčių operatorių mažmenines kainas panaikinimas ar tam tikrų nuostatų, susijusių su sutartimis, skaidrumu, lygiaverte prieiga neįgaliesiems paslaugų gavėjams, abonentų knygomis ir buitinės televizijos įrangos sąveika, išbraukimas;
- f) nepakankamas tam tikros nustatytos nesąžiningos praktikos sudarant sutartis su vartotojais reglamentavimas, pavyzdžiui, didžiausia leidžiama sutarčių trukmė arba galimybė nutraukti sutartį, sutarčių atnaujinimas pasiūlymų rinkinių atveju, sankcijų netaikymas, kad keitimo procesas galutiniams paslaugų gavėjams būtų efektyvus, pareiga išmokėti kompensaciją galutiniams paslaugų gavėjams „pro rata temporis“ vertės kompensaciją ir „pro rata temporis“ atlyginimą už pasinaudojimą bet kokiomis kitomis reklaminėmis akcijomis, kurios buvo taip įvardytos sudarant tą sutartį“;

- g) galiausiai tai, kad pasiūlyme neatsižvelgiama į Tarybos pageidavimą dėl „Europos elektroninių ryšių paslaugų naudotojų teisių kodekso“, kurio tikslas „ES lygiu sukurti paprastą, patogią naudotojams priemonę, sutelkiant visas elektroninių ryšių paslaugų naudotojų teises IRT (informacinių ir ryšių technologijų) ir vartotojų apsaugos srityse“.

2. Glausta Komisijos pasiūlymo santrauka

2.1. Pasiūlymas dėl direktyvos

2.1.1. Įgyvendinant bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją⁽¹⁾ ir atsižvelgiant į greitus ir didelius pastarojo meto pokyčius elektroninių ryšių rinkos struktūrose, atsirandant naujoms subjektų kategorijoms, kurios anksčiau nebuvo žinomos ir konkuruoja su tradicinėmis telekomunikacijų įmonėmis, taip pat išaugus ir išpopuliarėjus daugybei internetinių turinio paslaugų, būtina peržiūrėti ir atnaujinti elektroninių ryšių reguliavimo sistemą, kuri galioja nuo 2009 m. Visų pirma šiuo pasiūlymu siekiama užtikrinti, kad piliečiai ir įmonės galėtų nevaržomi naudotis internetu vykdoma veikla sąžiningos konkurencijos sąlygomis. Užtikrinti geresnį interneto ryšį visiems piliečiams ir įmonėms yra pagrindinis 2016 m. rugsėjo 14 d. paskelbto Komisijos pasiūlymo⁽²⁾ tikslas.

2.1.2. Šis pasiūlymas įtrauktas į teisėkūros procedūra priimamų aktų rinkinį, kurio tikslas visoms įmonėms sukurti patrauklesnes sąlygas investuoti į naują kokybišką infrastruktūrą visoje Sąjungoje tiek vietos lygmeniu, tiek ir kitose valstybėse, kuris taip pat apima pasiūlymą dėl reglamento dėl Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucijos biuro (EERRI) ir Komisijos komunikatą „Junglumas – bendrosios skaitmeninės rinkos pagrindas. Kelias į Europos gigabitinę visuomenę“. Taip pat buvo pateikti 5G ryšio įdiegimo visoje ES nuo 2018 m. veiksmų planas ir pasiūlymas dėl reglamento dėl interneto ryšio vietos bendruomenėse ir viešosiose erdvėse „Europos belaidis vietinis tinklas“ (WiFi4EU).

2.1.3. Visomis šiomis priemonėmis siekiama trijų strateginių prisijungimo prie tinklo tikslų iki 2025 m.:

- a) visi pagrindiniai socialiniai ir ekonominiai subjektai turi turėti galimybes prisijungti prie itin aukšto pralaidumo gigabitinio tinklo;
- b) visiems Europos kaimo ir miesto namų ūkiams turi būti sudaryta galimybė naudotis ne mažesnės kaip 100 Mbps spartos interneto ryšiu, kuris galėtų būti pritaikytas prie gigabitinės spartos;
- c) visose miestų teritorijose ir didžiausiuose kelių ir geležinkelio transporto keliuose turės veikti 5G ryšys. Vidutinės trukmės tikslas: iki 2020 m. 5G ryšys turės veikti bent viename svarbiausių kiekvienos valstybės narės mieste.

2.1.4. Pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsniu, nes juo siekiama sukurti elektroninių ryšių vidaus rinką ir užtikrinti jos veikimą. Pasiūlyme horizontaliai susistemintas keturių galiojančių (pagrindų, leidimų, prieigos ir universaliųjų paslaugų) direktyvų tekstas, jos sujungiamos į vieną direktyvą tokiu būdu supaprastinant dabartinę struktūrą, kad laikantis reglamentavimo kokybės tikslų (REFIT) ji taptų nuoseklesnė ir prieinamesnė, ir sukuriant tikrą Europos elektroninių ryšių kodeksą.

2.1.5. Pasiūlyme pateikiamos įvairios teisės aktų suderinimo formos atsižvelgiant į nagrinėjamas temas: visiškas tikslinis ar atrankinis suderinimas, pavyzdžiui, galutinių paslaugų gavėjų apsaugos taisyklių atveju, minimalus aukšto lygmens nacionalinių reguliavimo institucijų įgaliojimų suderinimas ir maksimalus suderinimas sprendžiant radijo spektro klausimus.

2.1.6. Šis pasiūlymas buvo grindžiamas plataus masto 12 savaičių viešomis konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais, atitinkamų Europos Parlamento ir Tarybos išorės ekspertų nuomone, kitais tyrimais, kurių sąrašas ir išsamūs paaiškinimai pateikiami poveikio vertinime, ir aukšto lygio ekspertų grupės, sukurtos tyrimo SMART 2015/0005 tikslais, nuomone.

⁽¹⁾ COM(2015) 192 *final*.

⁽²⁾ COM(2016) 590 *final*.

2.1.7. Nagrinėjamu pasiūlymu Komisija ketina siekti šių tikslų:

- a) aktyvesnės konkurencijos, labiau nuspėjamų investavimo sąlygų;
- b) geresnio radijo dažnių spektro naudojimo;
- c) geresnės vartotojų apsaugos srityse, kuriose nepakanka bendrų vartotojų apsaugos taisyklių, kadangi jos neatitinka konkrečių sektoriaus poreikių;
- d) saugesnės interneto aplinkos naudotojams ir visiems rinkos dalyviams vienodų taisyklių.

2.1.8. Apskritai, keliais siūlomais radijo spektro, universaliųjų paslaugų, prieigos, galutinių paslaugų gavėjų, numeracijos ir valdymo politikos sričių pakeitimais siekiama nustatyti aiškias taisykles, pasirūpinti, kad šalis lengvai suprastų savo teises ir įpareigojimus, ir išvengtų reguliavimo pertekliaus ir administracinės naštos.

2.1.9. Pasiūlyti šie konkretūs pakeitimai: prieigos reguliavimo optimizavimas ir geografinis orientavimas; (jei įmanoma) pirmenybės teikimas radijo spektro naudojimui bendrajam leidimui, o ne individualioms licencijoms; sąlygų rasti antrinems radijo spektro rinkoms sudarymas; nereikalingų įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas, pavyzdžiui, reikalavimo teikti taksofonų paslaugas arba spausdinti abonentų knygas, panaikinimas; universaliosios paslaugos prieinamumo įpareigojimo mažinimas; reguliavimo sistemos taikymo srities išaiškinimas; nereikalingų įpareigojimų apsaugoti vartotojus panaikinimas, jei vartotojai pakankamai apsaugoti horizontaliaisiais teisės aktais arba jei apsaugą suteikia rinka; įrenginių tarpusavio ryšiui (M2M) naudojamų numerių taisyklių ir valdymo suderinimas ir išaiškinimas.

2.1.10. Komisija taip pat pasiūlė suteikti daugiau įgaliojimų nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir EERRI, kad būtų užtikrintas nuoseklus ir nuspėjamas taisyklių įgyvendinimas visoje bendroje skaitmeninėje rinkoje, sumažintas dabartinis susiskaidymas ir nenuoseklumas siekiant sudaryti sąlygas veiksmingai valdyti naujas struktūras⁽³⁾.

2.2. Išdėstymo nauja redakcija metodus (recast)

2.2.1. Priešingai nei daugeliu atveju, Komisija atsisakė parengti kodifikuotą redakciją, į kurią paprastai įtraukiamas įvairių ankstesnių direktyvų nepakeistas turinys parengiant bendrą sklandesnę ir nuoseklesnę dokumentą. Komisija nusprendė pasinaudoti 2001 m. lapkričio 28 d. pasirašytu Tarpinstituciniu susitarimu⁽⁴⁾ jai suteikta galimybe tuo pačiu metu horizontaliu būdu integruoti įvairius ankstesnius teisės aktus į vieną teisės akto tekstą ir atlikti svarbius ir esminius atitinkamos sistemos pakeitimus (vadinamieji esminiai pakeitimai).

2.2.2. Atliekant tokio pobūdžio teisės aktų supaprastinimą, kodifikavimą ir esminius teisės aktu nustatomos teisinės sistemos pakeitimus „laikomasi visų įprastinio Bendrijos teisės aktų leidybos proceso reikalavimų“ (Susitarimo 5 punktas). Komitetui pateiktas prašymas parengti nuomonę dėl pasiūlymo dėl naujos redakcijos, kuriai taikomi tam tikri kriterijai ir taisyklės, aiškiai išdėstytos Susitarimo 6 ir 7 punktuose.

3. Bendrosios pastabos

3.1. Klausimai, kurie nebus aptarti šioje nuomonėje

3.1.1. Atsižvelgdamas ne tik į nuomonės apimčiai taikomus apribojimus, bet ir į patį pasiūlymo pobūdį, EESRK mano, kad jis neturėtų dar kartą pateikti pastabas dėl ankstesnių teisės aktų aspektų, kurie be pakeitimų perkelti į šį pasiūlymą, išskyrus atvejus, kai tai yra būtina vienam iš nagrinėjamų punktų suprasti.

3.1.2. EESRK turėjo galimybę pateikti išsamias pastabas visais šiais klausimais ankstesnėse su jais susijusiose nuomonėse ir tik dar kartą patvirtina savo poziciją.

3.1.3. Komitetas taip pat nepateiks išsamios pozicijos dėl aspektų, susijusių su EERRI struktūra ir veikimu, kurie išdėstomi pasiūlyme ir kurie bus išsamiai išnagrinėti kitoje taip pat šiuo metu rengiamoje nuomonėje.

⁽³⁾ COM(2016) 591 final.

⁽⁴⁾ OL C 77, 2002 3 28, p. 1.

3.2. Bendros svarstomo pasiūlymo krypties vertinimas

3.2.1. EESRK visų pirma norėtų pasidžiaugti šia itin svarbia Komisijos iniciatyva, kuri yra visiškai pagrįsta atsižvelgiant į rinkoje susiklosčiusias sąlygas, technologijų raidą ir elektroninių ryšių naudotojų teisinę apsaugą, t. y. aspektai dėl kurių reikia nuodugniai peržiūrėti teisinę sistemą siekiant užtikrinti, kad piliečiai turėtų galimybę nevaržomi naudotis internetu vykdoma veikla, o įmonės galėtų plėtoti veiklą sąžiningos konkurencijos sąlygomis. Komitetas taip pat teigiamai vertina išdėstymo nauja redakcija metodą, kuris yra itin tinkama priemonė REFIT programai, kartu apgailestauja, kad Komisija retai ją naudoja.

3.2.2. EESRK teigiamai vertina šį Komisijos techniškai teisingai atliktą sudėtingą išdėstymo nauja redakcija darbą griežtai laikantis nustatytų taisyklių. Tačiau apgailestauja, kad Komisija tuo pačiu metu nepaskelbė „švarios“ aiškiau išdėstytos redakcijos, kaip buvo pasiūlyta keletą kartų.

3.2.3. EESRK taip pat norėtų išreikšti pritarimą naujoms taisyklėms, įtrauktoms į pasiūlymą dėl naujo teisės akto, taip pat metodui, kuris buvo taikomas šioms teisinėms nuostatomis suderinti su kitomis ES politikos sritimis, tiek turint omenyje sektoriuje galiojančias konkrečias taisykles, tiek konkurencijos teisės principus ir horizontaliuosius vartotojų apsaugos teisės aktus.

3.2.4. Tačiau EESRK mano, kad sprendimas, kuris, beje, nėra visiškai pagrįstas, priimti tokio bendro pobūdžio ir plataus masto direktyvą, paliekant tiek aspektų nacionalinėms taisyklėms, būtų užtikrinęs didesnę paprastumą ir teisinį tikrumą, nei sprendimas rinktis pagrindų reglamentą, kuris taikomas tiesiogiai, nedelsiant ir vienodai visose valstybėse narėse, kaip siūlė Komisija, priimant konkrečias direktyvas dėl tam tikrų numatytų sričių, taikant skirtingo masto derinimą atsižvelgiant į rinkos sąlygas ir į svarstomo klausimo pobūdį. Atsižvelgiant į laiką, reikalingą jos priėmimui (mažiausiai 18 mėnesių), jos perkėlimui į nacionalinę teisę (mažiausiai 2 metai) ir jos įgyvendinimui, nauja sistema faktiškai įsigaliojotų ne anksčiau kaip 2021–2022 m.

3.2.5. Antra vertus, tai, kad e. privatumo direktyva, dėl kurios pasiūlymas buvo paskelbtas 2017 m. sausio 10 d. (COM (2017) 10 *final*) ir kuri yra viena svarbiausių priemonių rinkinio dalis, atidedama, nors tai ir suprantama turint omenyje teisėkūros tvarkaraštį, yra silpnoji pasiūlymo vieta. Taigi, atrodo, pasiūlymas neteko vieno svarbiausių ramsčių, užtikrinančių pagrindinius tinklo naudotojų interesus, ir į tolimą ateitį nukeliamas galiojančių teisės aktų suderinimas su būsima priemone dėl privatumo. Dėl šios priežasties perkeliant ir įgyvendinant visas priemones sunkumų tik padaugės.

3.2.6. Pasiūlymas taip pat netaikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Europos Sąjungoje⁽⁵⁾ ir tam tikriems Komisijos komunikato „Skatinimas bendrai naudotis radijo spektro ištekliais vidaus rinkoje“ aspektams, kurie turėjo būti įtraukti į kodeksą⁽⁶⁾.

3.2.7. Galiausiai akivaizdu, kad pasiūlyme neatsižvelgiama į Tarybos pageidavimą dėl „Europos elektroninių ryšių paslaugų naudotojų teisių kodekso“, kurio tikslas „ES lygiu sukurti paprastą, patogią naudotojams priemonę, sutelkiant visas elektroninių ryšių paslaugų naudotojų teises IRT (informacinių ir ryšių technologijų) ir vartotojų apsaugos srityse“⁽⁷⁾, nei į Europos skaitmeninėje darbotvarkėje išreikštą ketinimą pateikti „iki 2011 m. ES interneto teisių kodeksą, kuriame bus aiškiai ir suprantamai apibendrintos ES skaitmeninės vartotojų teisės“⁽⁸⁾.

4. Konkrečios pastabos

4.1. Dalykas ir tikslas

EESRK pritaria Komisijos išreikštam susirūpinimui jau pirmame straipsnyje pabrėžiant paslaugų prieinamumo „neigaliams paslaugų gavėjams“ klausimą ir būtinybę geriau „nustatyti galutinių paslaugų gavėjų teises“. Todėl šio straipsnio 4 dalyje pateikta nuostata yra ypač svarbi. Pagal ją, šios direktyvos nuostatos taikomos nepažeidžiant ES taisyklių dėl vartotojų apsaugos, ypač direktyvų 93/13/EEB, 97/7/EB ir 2011/83/ES, ir nacionalinių taisyklių, suderintų su ES teise, dėl kurių EESRK neseniai paskelbė vertinimo tyrimus. (Informaciniai pranešimai INT/795 ir 796, priimti 2016 m. gruodžio 15 d. plenarinėje sesijoje.)

⁽⁵⁾ COM(2011) 402 *final*.

⁽⁶⁾ COM(2012) 478 *final*.

⁽⁷⁾ 3017-asis Tarybos posėdis, 2010 m. gegužės 31 d.

⁽⁸⁾ COM(2010) 245 *final*.

4.2. Apibrėžtys

Apibrėžčių klausimu EESRK pabrėžia, kad svarbu suformuluoti tokias naujas sąvokas kaip „itin didelio pralaidumo tinklas“, „asmenų tarpusavio ryšio paslauga“, „su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslauga“, „su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslauga“, tinklų ir paslaugų „saugumas“, „mažos aprėpties belaidžio ryšio priegigos taškas“, „radijo ryšio vietinis tinklas“ (RLAN), „pasidalijamasis naudojimas radijo spektru“, „suderintas radijo spektras“, „bendrasis pagalbos centras“, „tinkamiausias bendrasis pagalbos centras“, „skubios pagalbos ryšys“, „pagalbos tarnyba“, kurios daro poveikį teisinei tvarkai.

4.3. Tikslai

4.3.1. Tikslų įgyvendinimo klausimu EESRK atkreipia dėmesį į bendradarbiavimą tarp nacionalinių reguliavimo institucijų ir kitų kompetentingų institucijų, taip pat tarp valstybių narių ir Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucijos, nors „modeliu“, kuriam Komitetas teikia pirmenybę, laikomasi kitokio požiūrio, kaip nurodyta jo nuomonėje dėl naujo EERRI statuso.

4.3.2. Šiuo klausimu labai svarbu atkreipti dėmesį į naujai apibrėžiamus nacionalinių reguliavimo institucijų ir kitų kompetentingų institucijų, taip pat EERRI, įpareigojimus, nustatytus 3 straipsnio 2 dalyje.

4.3.3. Taip pat labai svarbu, kad valstybės narės bendradarbiautų tarpusavyje Radijo spektro politikos grupėje, įsteigtoje remiantis Komisijos sprendimu 2002/622/EB, ir su Komisija, o Europos Parlamento ir Tarybos prašymu – su jais, siekiant remti Sąjungos radijo spektro politikos strateginį planavimą ir principų derinimą.

4.4. Ypatingos svarbos klausimai

4.4.1. Atsižvelgiant į tai, kad nėra galimybės šioje nuomonėje išnagrinėti visas aptariamias nuostatas, EESRK norėjo sutelkti dėmesį į kai kuriuos klausimus, kurie, jo nuomone, yra itin svarbūs visuomenei.

4.4.2. Priegigos reglamentavimas

4.4.2.1. EESRK teigiamai vertina tai, kad priegigos taisyklės iš esmės nebuvo pakeistos, ir pritaria Komisijos pastangoms supaprastinti procedūras ir skatinti universalų itin didelio pralaidumo ryšį, o tai yra ir pagrindinis sektoriaus reguliavimo sistemos tikslas kartu su siekiu skatinti konkurenciją, kurti vidaus rinką ir užtikrinti vartotojų apsaugą.

4.4.2.2. EESRK pritaria tam tikriems rinkos reguliavimo pakeitimams, kuriais siekiama iš reguliuotojų reikalauti pateikti investicinius ketinimus, kad vietos valdžios institucijos galėtų ieškoti investuotojų į nepakankamai aprūpintas vietas. Tai turėtų padidinti tinklo plėtros planų skaidrumą, užtikrinti investuotojams didesnę nuspėjamumą ir suteikti galimybę reguliavimo institucijoms atliekant rinkos analizę geriau atsižvelgti į geografinius ypatumus.

4.4.2.3. Pritaria Komisijai dėl rinkos tyrimų procedūrų pakeitimų ir dėl šiuo metu turimos geriausios praktikos kodifikavimo, kad būtų užtikrinta, jog pateikimo į rinką reikalavimai būtų nustatomi tik kai tai būtina dėl mažmeninės rinkos trūkumų ir kai tai atitinka galutinių vartotojų interesus, kartu užtikrinant konkurencingus rezultatus. Tačiau EESRK neranda pagrindimo, kodėl trejų metų rinkos peržiūros laikotarpį siūloma pratęsti iki penkerių metų.

4.4.2.4. Galiausiai EESRK pritaria minčiai, kad infrastruktūra grindžiama konkurencija yra vienas veiksmingiausių būdų suteikti naują arba geresnę interneto ryšį tose vietose, kuriose gyventojų tankis sudaro galimybę dalyvauti daugiau nei vienam tinklui.

4.4.3. Radijo spektro paskirstymas

4.4.3.1. Nors ES pirmoji sukūrė belaidės 4G technologijas, palyginti su kitais regionais ji vėluoja jas įgyvendinti. Radijo spektro paskirstymas ir valdymas iš esmės priklauso valstybių narių kompetencijai. Šis veiksnys visų buvo nurodytas kaip rinkų susiskaidymo priežastis, dėl kurio buvo daromas tiesioginis neigiamas poveikis belaidžio tinklo aprėptčiai ir naudojimuisi visoje Europoje. Jei padėtis nesikeis, kils grėsmė sėkmingam 5G paslaugų diegimui Europoje ir naujų, naujoviškų paslaugų sklaidai.

4.4.3.2. Todėl pasiūlymu siekiama nustatyti bendras taisykles, pavyzdžiui, minimalią licencijų galiojimo trukmę, siekiant užtikrinti investicijų amortizaciją, didesnę lankstumą radijo spektro prekybai, reguliavimo priemonių nuoseklumą ir objektyvumą (spektrą rezervas, konkurso organizavimo tvarka, didžiausios kainos ir radijo spektro blokai, išskirtinis radijo dažnių rezervas). Jame taip pat numatytas nacionalinių reguliavimo institucijų tarpusavio vertinimas siekiant užtikrinti nuoseklią paskirstymo praktiką pagal EERRI. Operatoriai taip pat turi išsipareigoti veiksmingai naudoti jiems paskiriamą spektrą.

4.4.3.3. EESRK pritaria šiam naujam požiūriui. Tai ne tik paspartins radijo spektro skyrimo elektroninių ryšių tinklams procedūras numatant aiškius terminus radijo spektro patekimui į rinką, bet leis investuotojams į kitos kartos belaidį plačiajuosčių ryšių užtikrinti didesnę nuspėjamumą ir nuoseklumą būsimų licencijavimo sistemų ir pagrindinių sąlygų suteikiant arba atnaujinant nacionalines radijo spektro naudojimo teises klausimais.

4.4.3.4. Galiausiai EESRK palankiai vertina tai, kad supaprastinamos sąlygos dalytis radijo spektru 5G tinkluose ir suteikiama bazinė prieiga galutiniams paslaugų gavėjams prie belaidžių vietinių tinklų. Iš tiesų pasidalijamasis radijo spektro naudojimas pagal bendrąjį leidimą arba individualias naudojimo teises gali suteikti galimybes vis intensyviau ir veiksmingiau naudotis šiuo ribotu ištekliu. Radijo spektro naudotojams pagal bendrojo leidimo išdavimo tvarką bus užtikrinta didesnė reguliavimo apsauga nuo žalingųjų trukdžių, kad kliūtys steigti prieigos prie belaidžių vietinių tinklų taškus būtų pašalintos ir galutiniams vartotojams būtų lengviau naudotis bendru belaidžiu interneto ryšiu.

4.4.4. Nauja universaliųjų paslaugų tvarkos apibrėžtis

4.4.4.1. EESRK daugiausia abejonių kyla dėl „atnaujintos“ universaliųjų paslaugų tvarkos ir pakeitimų, susijusių su paslaugomis bei galutinių paslaugų gavėjų apsaugos taisyklėmis. Beje, universaliosios paslaugos jau buvo vienas iš aspektų, dėl kurių EESRK ankstesnėse nuomonėse pateikė daugiausiai kritinių pastabų.

4.4.4.2. Jau seniai šių paslaugų plėtra įtraukiant kitas paslaugas, pavyzdžiui, judriojo ryšio ir prieigos prie plačiajuosčio interneto, yra prioritetas. Tariamai universaliųjų paslaugų tvarkos modernizavimo tikslais pasiūlyme paslaugos pakeičiamos ar netgi iš universaliųjų paslaugų taikymo srities pašalinami tam tikri įpareigojimai, pavyzdžiui, taksofonų paslaugos, išsamių abonentų knygų ir informacijos teikimo telefonu paslaugos, todėl siektini rezultatai nebetenka prasmės. EESRK dar nežino, ar sektorius bus pakankamai brandus, kad galėtų užtikrinti tolesnį šių paslaugų teikimą be įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas. Pagal 82 straipsnį valstybės narės „gali toliau užtikrinti galimybę naudotis kitomis paslaugomis [...] arba jų gauti už prieinamą kainą“, bet tai ne tik priklauso nuo to, ar „atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, tinkamai įrodomas tokių paslaugų poreikis“, bet ir sudaro galimybę dėl susidarančių išlaidų trumpam atsisakyti šių paslaugų.

4.4.4.3. EESRK turi abejonių dėl sąvokos „veiksminga prieiga prie plačiajuosčio interneto“, kuri, palyginti su neutraliu minimalios kokybės ryšiu, gali tapti pagrindu subjektyviai sudaryti paslaugų internete sąrašą, o tai ateityje gali paskatinti diskriminacinę praktiką galutinių paslaugų gavėjų atžvilgiu.

4.4.4.4. Pagal 79 straipsnį valstybės narės turi užtikrinti, „kad jų teritorijoje visiems galutiniams paslaugų gavėjams priiintomis kainomis, atsižvelgiant į konkrečias nacionalines sąlygas, būtų suteikta galimybė naudotis jų teritorijoje teikiamomis nustatytos kokybės veiksmingos interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugomis, įskaitant pagrindinio sujungimo paslaugas, teikiamomis bent fiksuotoje vietoje“, netgi leidžiant joms „reikalauti, kad šias paslaugas teikiančios įmonės tiems galutiniams paslaugų gavėjams siūlytų tarifų pasirinkimo galimybes ar paketus, kurie skiriasi nuo taikomų įprastomis komercinėmis sąlygomis“, visoje teritorijoje taikant „bendrus tarifus, įskaitant vidutines pagal geografinius rajonus kainas“.

Tačiau pasiūlymo 80 straipsnio 4 ir 5 dalyse pateikiama nuoroda į „visuomenės saugą ir pagalbą“, kitaip tariant, į mokesčius, kurie patenka į nacionalinius biudžetus, siekiant teikti paramą „mažas pajamas gaunantiems ar specialių socialinių poreikių turintiems galutiniams paslaugų gavėjams“ ir užtikrinti „įperkama bent fiksuotoje vietoje teikiama veiksmingos interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslauga“, taip sumažinant paslaugų teikėjams tenkančius įpareigojimus.

4.4.4.5. Be to, visa viešųjų paslaugų finansavimo sistema tais atvejais, kai nacionalinės reguliavimo institucijos nustato, kad įmonei tenka pernelyg didelė našta, apsiriboja tik tuo, kad pradeda „skaidriai taikyti tai įmonei nustatytą grynųjų sąnaudų kompensavimo iš viešųjų lėšų mechanizmą“. Tai reiškia, kad valstybės biudžetas iš surinktų mokesčių vėlgi turi padengti viešųjų paslaugų teikimo išlaidas, nes nepelningose teritorijose nėra visuomenei skirtų paslaugų teikėjų. Panaikintos direktyvos 13 straipsnio b dalyje anksčiau numatyta sąnaudų sutelkimo galimybė buvo išbraukta (šiam straipsnyje nustatyta: „b) paskirstyti universaliųjų paslaugų įpareigojimų grynąsias sąnaudas elektroninių ryšių tinklą ir paslaugų teikėjams“).

4.4.5. Galutinių paslaugų gavėjų teisės

4.4.5.1. Vis dėlto daugiausia sunkumų EESRK kelia naujasis pavadinimas, susijęs su galutinių paslaugų gavėjų teisėmis, nes svarbiausios jo nuomonių šia tema nuostatos neatsispaudžia priimtuose sprendimuose, pradedant 94 straipsnyje numatyta maksimalaus suderinimo galimybe. EESRK visada laikėsi nuomonės, kad su vartotojų teisėmis susijusiais klausimais reikėtų priimti minimalaus suderinimo direktyvas arba reglamentus, užtikrinančius aukščiausio lygio vartotojų apsaugą.

4.4.5.2. Laikosi nuomonės, kad būtų nepriimtina panaikinti tam tikrus reguliuojamuosius įpareigojimus arba sumažinti ankstesnes teises ir garantijas remiantis tuo, kad jos jau nebebus reikalingos arba kad jos bus užtikrinamos bendromis vartojimo teisėmis nuostatomis. Tai, pavyzdžiui, susiję su nacionalinėms reguliavimo institucijoms suteiktų įgaliojimų tiesiogiai reguliuoti didelę įtaką rinkoje turinčių operatorių mažmenines kainas panaikinimu ar tam tikrų nuostatų, susijusių su sutartimis, skaidrumu, lygiaverte prieiga neįgaliesiems paslaugų gavėjams, abonentų knygomis ir buitinės televizijos įrangos sąveika, išbraukimu (95–98 ir 103–105 straipsniai).

4.4.5.3. Be to, Komisijos pasiūlyme nepripažįstama, kad reikia geriau reglamentuoti tam tikrą nesąžiningų sutarčių su naudotojais praktiką, apie kurią pranešama, pavyzdžiui, kai nustatoma didžiausia leidžiama sutarčių trukmė arba sutartis nutraukiama, sutartys atnaujinamos pasiūlymų rinkinių atveju, netaikomos sankcijos, kad paslaugų teikėjo keitimo procesas galutiniams paslaugų gavėjams būtų efektyvus. Tai taip pat susiję su paliekama pareiga galutiniams paslaugų gavėjams išmokėti „*pro rata temporis*“ vertės kompensaciją ir „*pro rata temporis*“ atlyginimą už pasinaudojimą bet kokiomis kitomis reklaminėmis akcijomis, kurios buvo taip įvardytos sudarant tą sutartį“.

4.4.5.4. Tačiau EESRK palankiai vertina tam tikras naujas nuostatas, pavyzdžiui, geresnę sutarčių skaitomumą, sutartyje reziumuojant svarbiausią supaprastintą informaciją, numatant priemones vartojimui stebėti, galimybes lyginti kainas ir kokybę, draudimą diskriminuoti dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos.

4.5. Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos

4.5.1. Kalbant apie reguliavimo institucijų ir kitų kompetentingų institucijų įgaliojimus, ypač svarbi nauja dabartinio 5 straipsnio 1 dalies formuluoė.

4.5.2. Kalbant apie konkrečiai nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų nepriklausomumą, 7–9 straipsniuose pabrėžiamos specialiosios garantijos, suteikiamos atrankos, įgaliojimų trukmės apribojimo, valdymo savarankiškumo ir atitinkamų valdymo institucijų narių atleidimo srityse.

4.6. Neteisminis ginčų sprendimas

4.6.1. Ypač svarbu tai, kad pasiūlymu siekiama užtikrinti skaidrias, nediskriminuojančias, greitas, sąžiningas, paprastas ir nebrangias ginčų sprendimo ne teismo tvarka procedūras, kad būtų galima spręsti neišspręstus vartotojų ginčus su įmonėmis, teikiančiomis viešąsias elektroninių ryšių paslaugas, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, kurios susijusios su šios direktyvos taikymu ir su šių tinklų ir (arba) paslaugų teikimo sutarčių sąlygomis ir (arba) jų vykdymu.

4.6.2. Dar svarbesnė atrodo valstybėms narėms suteikta galimybė plėsti prieigą prie šių procedūrų kitiems galutiniams paslaugų gavėjams, visų pirma labai mažoms ir mažosioms įmonėms.

4.6.3. Tarpvalstybinių ginčų atveju pasiūlyme pateikiamas sprendimas be ES lygmeniu tokiems ginčams nustatytų mechanizmų, įpintas į sudėtingas procedūras, duodančias abejotinų rezultatų tiek veiksmingumo, tiek ir realių garantijų, kad laiku bus rasta teisinga interesų pusiausvyra, požiūriu, ir kuris galiausiai bet kuriuo atveju baigiasi teisiniais veiksmais.

2017 m. sausio 26 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS*
